

Pećina ispod Mušenice

Zbog blizine mjesta stanovanja obišao sam 6. 4. 2020. malu Pećinu ispod Mušenice (Turovi, Trnovo). Ovu sam pećinu, zajedno sa Jasminkom, više puta posjećivao proteklih godina. Ovaj put sam zatekao tri mala potkovasta šišmiša (*Rhinolophus hipposideros*). Iako mala, ova je pećinica očito važno stanište za ovu vrstu. Nadam se da ćemo i ove godine potvrditi malu porodijsku koloniju ove vrste.

SM

Ulaz u Pećinu ispod Mušenice

Budućnost B-H speleologije

Da ne trebamo brinuti za buduća speleološka istraživanja pokazuje nekoliko fotografija iz Sarajeva i okolice Mostara.

Dok Senem i Nadja treniraju provlačenje kroz uske pećinske hodnike i spavanje u pećini, Adem je u obilsaku pećine Prosječenice na Busku (Podvelež) (slika gore) i Zelene pećine iznad vrela Bune (Blagaj) (slika dole) u potrazi za šišmišima. Šta reći osim: Aferim djeco!

Prvi put na vrelu Željeznice

Pećinu na vrelu Željeznice koja se nalazi u podnožju Treskavice, u blizini sela Godinja u općini Trnovo, prvi put sam posjetila 2. aprila ove godine. Iako se radi o malom speleološkom objektu ima šta za ponuditi.

Ulazna dvorana je suha, a na nju se nastavljanju dva manja hodnika: desni koji je suh, i lijevi, u kojem izvire i ponire voda - podzemni dio toka Godinjskog potoka. Potražili smo šišmiše u lijevom kraku pećine i zabilježili 4 mala potkovasta šišmiša (*Rhinolophus hipposideros*).

ADŽ

Mala peća iznad Travnika

Samo zato što se moj bivši profesor JM kao sjećao da je nekad sa Ilhanom ovdje vidio velikog potkovastog šišmiša (*Rhinolophus*

Ferrumequinum) morao sam, pod prijetnjom, napustiti učiteljice i školu, gdje mi od sale za fizičko vaspitanje prave izolatorij, otići do Male peće iznad Travnika. Osim nekoliko pauka, nikakve druge faune nije bilo. Kako se mojoj kćerci Sari ovaj kratki izlet svidio, izgleda da ću ovdje češće dolaziti.

DŽA

Šišmiš u kotlovnici

Bosanska Krupa - hladno jutro 31. 3. 2020. godine me je natjeralo da naložim vatru. Iako je prethodnog dana temperatura bila oko 15 stepeni, u toku noći je naglo pala tako da je tog jutra bila između 0 i 2 stepena. Po ulasku u drvarnicu sam na tlu uočio šišmiša. Shvatio sam da je šišmiš preteklog dana izišao van, ali da ga je nagli pad temperature spriječio da se vrati u svoj "dom" pa se smrznuo.

Provjerio sam da li je živ i na moje oduševljenje počeo se malo trzati i ispuštati zvuke. Kako ga ne bih povrijedio, stavio sam rukavice i lagano ga podigao i smjestio u kartonsku kutiju, koju sam unio u kotlov-

nicu i stavio je u blizinu peći u namjeri da ga ugrijem i vratim u život. Ostavio sam vrata kotlovnice pritrvorena kako bi šišmiš mogao izići ukoliko se oporavi.

Sutradan sam provjerio i šišmiš je bio u kutiji, ali već slijedećeg dana nije ga bilo. Drago mi je što se oporavio i odletio.

Nadam se da sam dobro postupio, jer malo znam o šišmišima.

EB

Tri šišmiša za pet minuta

Izolacija ne ostavlja puno prostora za istraživanje šišmiša pa sam zato odlučio da pratim kad će večernji šišmiš koji zimuje u zgradi na Trgu solidarnosti krenuti u migraciju prema sjeveru. Zbog toga svako veče malo snimam šišmiše sa balkona ultrazvučnim detektorom koji nakačim na mobilni telefon. Obično snimim fonetsku grupu *Pipistrellus kuhlii/nathusii*, ali oko 20 sati 14. aprila na snimcima sam vidio vrste *Pipistrellus kuhlii* (prema socijalnim signalima), *Pipistrellus pipistrellus* i *Tadarida teniotis*.

JM

Još jedan iznemogli šišmiš

Naglo zahlađenje prehodnog dana i noći zateklo je nespremljene šišmiše koji su se tek aktivirali nakon hibernacije. Tako je naša sugrađanka Šemsa Agić Softić 15. 4. našla pred kućom promrzlog i iznemoglog kuličevog šišmiša (*Pipistrellus kuhlii*). Nakon objave na facebooku javili smo joj se sa uputama o zbrinjavanju. Još jedan lijep gest. Ovo je potvrda da naši sugrađani zadnjih godina mijenjaju svoje stavove prema ovim ugroženim sisarima.

MŠ&JM

Mali potkovasti šišmiši u podzemnim tunelima na Stojčevcu

U srijedu, 22. aprila 2020. godine, posjetili smo Stojčevac i u podzemnim tunelima, bliže izlazu u pravcu Titove rezidencije, otkrili dva mala potkovasta šišmiša (*Rhinolophus hipposideros*), a na nekoliko mjesta i manji guano. Pored toga, u tunelima smo vidjeli i dvije različite stonoge, jednu škorpiju, leptire *Triphosa dubitata*, pauke *Meta menardi* i pećinske zrikavce. Pretražili smo i ruiniranu Titovu rezidenciju, no nismo uočili ništa što bi nam privuklo pažnju.

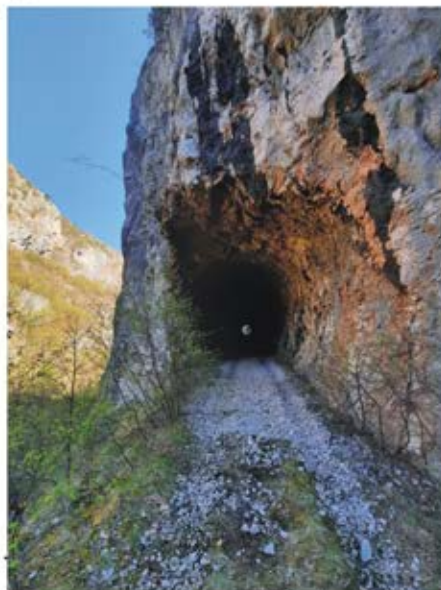
TA

Ponovo uskotračnom prugom Sarajevo-Vardište

Uskotračnom prugom Sarajevo - Vardište prošli smo iz pravca Sarajeva do Pala u decembru 2019. godine i to smo ponovili u petak, 24. aprila 2020. godine, ali ovaj put do prvog srušenog mosta iza Dovlića. Za razliku od decembarskog prolaska kada nismo uočili tragove šišmiša, ovaj put smo u dva duža tunela na nekoliko mjesta pronašli manje nakupine guana.

TA

TA-Tarik Alimanović, DŽA-Dženan Aganović, EB-Ekrem Bužimkić, ADŽ-Adisa Dževlan, OM-Ognjen Matović, JM-Jasminko Mulaomerović, SM-Senad Mulaomerović, MŠ-Monika Šafha-uzer

Impresum:

CKS Newsletter, God. II., Broj 4., April 2020.

ISSN 2637-3041 (print)

ISSN 2637-305X (online)

Izdavač i redakcija: Centar za krš i speleogiju,

Sarajevo, Branilaca Sarajeva 30, e_mail:

info@centarzakrs.ba, www.centarzakrs.ba

Urednik: Jasminko Mulaomerović

Bilten izlazi čim napunimo četiri stranice sa aktivnostima.